

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

AA ./ riksåklagaren ang. grov mordbrand m.m.

(Svea hovrätts dom den 28 december 2016 i mål B 9005-16)

Högsta domstolen har beslutat att riksåklagaren ska svara skriftligen på överklagandet.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrätts dom och avstyrker prövningstillstånd. Jag har inte för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av klagandens begäran om komplettering av utredningen.

Bakgrund

AA har dömts för bl.a. grov mordbrand bestående i att han den 28 mars 2016 tillsammans och i samförstånd med flera andra personer anlagt brand i idrottshallen på Önstaskolan i Västerås genom att tända eld på olika nät som fanns i hallen, lägga på mattor och annat gods på elden, blåsa på elden och flytta på de föremål som brann, varvid syretillströmningen ökade och branden därmed utvecklades. Branden innebar fara för andras liv/och eller hälsa samt omfattande förstörelse av annans egendom. Genom handlandet har bl.a. AA orsakat skador för i vart fall 25 miljoner kronor. Genom branden skadades även en bostadsfastighet tillhörande en bostadsrättsförening samt egendom tillhörande två privatpersoner. Brottet har bedömts som grovt eftersom idrottshallen var belägen i tätbebyggt samhälle, branden lätt kunde sprida sig till andra byggnader samt att det fanns fara för flera människors liv eller hälsa. Enligt domstolarna är det visat att AA har begått gärningen med uppsåt.

Påföljden har bestämts till sluten ungdomsvård i 1 år och 6 månader.

Överklagandet till Högsta domstolen

AA yrkar att han ska frikännas från ansvar eller, i andra hand, att han istället för grov mordbrand ska dömas för allmänfarlig vårdslöshet, grovt brott, och att påföljden ska bestämmas till ungdomsvård.

AA åberopar i Högsta domstolen ny bevisning i form av sms-meddelanden mellan honom och den medtilltalade BS samt ett inspelat samtal med BS. Bevisningen åberopas till styrkande av att han inte på något sätt hindrat KY från att använda en vattenslang för att släcka brandhärden samt till styrkande av att BS genom hot från KY påverkats att medvetet lämna falska uppgifter om AAs agerande inne i idrottshallen vid brandtillfället.

Som skäl för prövningstillstånd åberopas att det till följd av de nya uppgifterna finns grund för resning och därmed skäl för extraordinär dispens. Enligt AA medför de nya uppgifter som BS nu vill lämna att KYs uppgifter saknar trovärdighet. Han pekar också på att uppgiften om att han skulle ha blåst på elden lämnats av IEY först efter att denne fått del av häktningsspromemorian och då kunnat ta del av vad KY berättat i förhör.

AA yrkar att förundersökningen ska kompletteras med ett nytt polisförhör med BS angående AAs förehavanden inne i idrottshallen i samband med att KY höll i brandslangen och om vilka eventuella kontakter som skedde mellan BS och KY senare under kvällen den 28 mars 2016.

Grunderna för min inställning

Prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl

För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens dom krävs prövningstillstånd. Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd framgår av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken.

Inledningsvis vill jag framhålla att det enligt min uppfattning inte finns något prejudikatintresse i målet. Jag avstyrker därför prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet

hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Welamson-Munck konstaterar att oriktig bevisvärdering i och för sig inte utgör resningsgrund. Det nya materialet måste alltså ha ett visst bevisvärde. Hur stort detta värde ska vara kan emellertid inte ens teoretiskt anges generellt. Det är nämligen klart, att det nya materialets värde måste sättas i relation till värdet av den tidigare förebringade bevisningen. Ju mera övertygande den tidigare bevisningen till stöd för domen ter sig, desto större krav måste ställas på det nya materialet för att resning ska komma i fråga. Principiellt är det relevanta vid prövning av en resningsfråga inte hur resningsinstansen själv skulle vilja avgöra målet utan hur den domstol som avgjort det skulle ha dömt om den haft tillgång till det nya materialet. Praktiskt sett har man emellertid sällan någon grund för att anta annat än att denna hypotetiska bedömning sammanfaller med resningsinstansens egen bedömning av det samlade bevismaterialet. Den prövning av det nya materialets betydelse som ska ske i resningsärendet måste därför kunna involvera – och torde i praktiken oftast involvera – en omprövning av värdet av tidigare förebringad bevisning (se Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 201).

Som nämnts krävs för beviljande av resning enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken att det finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts. Vidare krävs att någon ny omständighet eller något nytt bevis tillkommit. Tilläggsregeln är avsedd att utgöra en undantagsregel och kan enligt Welamson-Munck inte rimligtvis ges en tolkning enligt vilket kravet på sannolikhet skulle nedsättas generellt. I så fall skulle ju huvudbestämmelsen med dess sannolikhetskrav bli helt meningslös. I stället måste tilläggsregelns rekvisit ”synnerliga skäl” och hänvisningen till vad ”i övrigt förekommer” ges tillämpningen att sannolikhetskravet nedsätts endast när särskilda omständigheter föreligger (se Welamson och Munck, a.a., s. 203).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny återopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den

dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen.

Min bedömning

Jag noterar inledningsvis att hovrätten lika med tingsrätten funnit det styrkt att de tilltalade har handlat så att de tillsammans och i samförstånd får anses ha anlagt den åtalade branden (hovrättens dom s. 9).

Enligt vad som antecknats i tingsrättens dom har KY hörts under ed i tingsrätten (domen s. 51). Enligt uppgift från kammaråklagaren Karolin Hellsberg blev KY aldrig delgiven någon misstanke om inblandning i anläggandet m.m. av branden. Han kom dock, som tingsrätten antecknat, att meddelas straffvarning för olaga intrång.

Tingsrätten har vidare antecknat (domen s. 51) att de tilltalade genomgående ändrat sina uppgifter allteftersom de hörts under förundersökningen och inför tingsrätten och att de tilltalades uppgifter enligt tingsrätten inte kan anses ha någon högre grad av trovärdighet. När det gäller trovärdigheten av KYs uppgifter har tingsrätten framhållit att han inte kan ha haft något att vinna på att lämna felaktiga uppgifter, att han hörts under ed och att han vid förhöret varit synbart illa till mods av att behöva vittna och inledningsvis påtalat att han inte minns särskilt mycket av händelsen, men att han på mera detaljerade frågor och delvis konfronterad med sina uppgifter i polisförhör lämnat en utförlig och detaljerad berättelse om händelseförloppet. Vidare att vittnet LB lämnat uppgifter om vad KY berättat för honom i nära anslutning till branden och att vad LB sålunda uppgivit ger stöd åt trovärdigheten i de av KY inför tingsrätten lämnade uppgifterna.

Det ska också framhållas att de uppgifter KY under ed lämnat även stöds av vad flera andra personer (utöver BS och LB) berättat angående omständigheterna kring anläggandet av branden m.m. (Domen s. 49 f.).

Tingsrätten har vidare antecknat att IEY berättat att bl.a. AA blåst på nätet i följd varav elden tog sig, att uppgiften att det blåsts på nätet ursprungligen lämnats av KY och att IEY har lämnat uppgiften, såsom det klargjorts i förhöret inför tingsrätten med honom, efter att han i häktningSPromemorian tagit del av vad KY berättat för polisen. (Domen s. 49). Jag kan därvid notera att det förhållandet att IEY lämnat uppgiften om att AA blåst på nätet först efter att ha fått del av häktningSPromemorian inte är en ny omständighet samt att denna omständighet redan har varit föremål för domstolarnas prövning.

En prövning av en fråga om att komplettera en förundersökning bör alltid ske mot bakgrund av den processuella situationen i ärendet eller målet. Därvid kan konstateras att syftet med en förundersökning bl.a. är att förbereda målet inför en kommande huvudförhandling. Detta innebär att jag vid min prövning av den

nu aktuella begäran måste ta hänsyn till förutsättningarna för beviljande av prövningstillstånd och till förutsättningarna för att återuppta en förundersökning när det hävdas att det finns resningsskäl (58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken).

Enligt 58 kap. 6 a § första stycket rättegångsbalken ska åklagaren återuppta en förundersökning om det i en resningsansökan åberopas eller om det på annat sätt kommer fram en omständighet eller ett bevis som inte tidigare lagts fram och det är sannolikt att omständigheten eller beviset utgör grund för resning.

Mot bakgrund av vad som redovisats ovan är det enligt min uppfattning uppenbart att endast det förhållandet att BS, som av tingsrätten bedömts ha låg trovärdighet, nu vill ändra sina uppgifter inte kan utgöra grund för resning i målet och att de nya uppgifterna därmed heller inte utgör skäl för extraordinär dispens. Det finns mot denna bakgrund därför inte anledning att vidta den av AA begärda utredningsåtgärden. Jag är dock naturligtvis beredd att följa ett ev. föreläggande därom från Högsta domstolen (jfr 58 kap. 6 a § rättegångsbalken).

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Kerstin Skarp

My Hedström

Kopia till
Utvecklingscentrum Stockholm
Åklagarkammaren i Västerås (AM-134760-15)
Kammaråklagaren Karolin Hellsberg